Plinius Basilius Victoria...

6.

VICTORIA,

Quam

Iuvante DEO Optimo Maximo

SERENISSIMI, ET INVICTISSIMI

SIGISMVNDI III. Regis

Poloniæ & Sueciæ &c.

exercitus,

Duce Illustrißimo & fortißimo Iohanne Carolo Chotkewicio

aduersus

Carolum Sudermanniæ, Nerich, & VVermlandiæ Ducem,

Stratis & profligatis maximis Copijs;

Rigaq; Secundâ obsidione solutâ,

Insignem & ad miraculum usq;

fœlicem

Prope Kerckholmum 17 Septembris,

Anno 1605

obtinuerunt

Conscripta *à Basilio Plinio. M. D.*

RIGÆ Livonum Typis Nicolai Mollini.

g

V.5660

DEO Optimo Maximo
Iustissimo Clementissimo
In gratum Votum:

SERENISSIMO ET INVICTISSIMO Sigismundo III. Regi Poloniæ & Sueciæ,
Domino suo clementissimo,
In devotam gratitudinem:

Illustrissimo & fortissimo Iohanni Carolo Chotkevvicio, cæterisq; Commilitonibus maxime strenuis nobilissimisq; Polonis, Lithvanis, & Livonis,
In debitam laudem:

Inclytæ Ciuitati Rigæ patriæ suæ charissimæ
In jucundam memoriam admirandæ liberationis,
Dicat & Consecrat
BASILIVS PLINIVS
Med. Doct.

POEMA.

De Victoriâ maxime Insigni & memorabili adversus Carolum Suderman: Ducem Stratis & profligatis illius maximis copijs, Rigâq; secunda obsidione solutâ.

Hactenus arcanis Naturæ evolvere fibris
Artificis jucunda DEI miracula dextræ
Cura fuit, nostri curis non dissona Phœbi,
Cura secunda, animi curarum dulce sepulchrum;
Victricis nunc justa DEI miracula dextræ,
Iustitiæ nunc arma canam, quibus hosticus urbi
Auersus furor, & rapidæ violentia dextræ;
Urbi, quam charam Clementia dia sub umbris
Alarum fouet & patrijs complectitur ulnis,
Atq; tot infandis gaudet superesse periclis
Incolumem, invictam, & flor[illegible]tem lumine verbi.
Ergo age Melpomene paulisper suspende severum,
Quod de seminibus rerum primo orsa procellæ
Appulsu confisa melos, & læta calorem
Nunc mecum his intende modis: en præscia finem
Mentis ab augurio tua concita vota sacrarunt:
Stabit ab his etiam Riga inconcussa procellis,
Ceu primis illæsa stetit, dextræq; IEhovæ
Differet in seros miracula dia nepotes.

Auguror, extremo hic se fluctus franget hiatu,
Incassumq; fremens clara argumenta relinquet;
Consilij, quod, mole sua ruat impetus, expers,
Quàm, quæ Iustitiâ caruerunt ausa fideq;
Fine suo careant, nunquam impunita ferantur.
Ista decem ante dies certa spe plena canebas,
Quæ rata cuncta vides, fugit hostis, & errita fren-
Ausa, jacent acres diffusa strage phalanges. (det
Illius hîc iterum, ceu cum Sol quatuor annos
Ante diem nocti sociasset lancibus æquam,
Classibus, & flammis fidens sese impetus audax
Fregit & in Rigam celeri quàm fulgure præceps
Allidit, parili subito collisus & in se
Absilijt, quem nox una intulit, abstulit & nox
Una, fugam incursus, numve incursum fuga velox
Vicerit ambiguum, certant infamiâ uterq;.
Non aliter flumen, quod verno Sole solutis
Intumuit niuibus, stricto monte uolutum
Per præceps ruat, obsistat si saxeus agger,
In sua cum strepitu refugum conuitia rauca
Fertur, vorticibusq; suis sese implicitum angit.
Magne opifex mundi, rerum suprema potestas,
Sancte Deus, sancto qui numine cuncta gubernas,
Cuncta foues; cuius non enarrabile nomen
Flammiferi texta alta poli, & claustra infera regni
Lucifugûm, & terræ perculsa elementa tremiscunt;

Quem

Quem violenta tremit rabies submissa ferarum,
Vis humana feris, quem longè immanior, horret:
Te regem, authoremq; suum Natura fatetur
Subdita; Regem, uno quò Iudice stantq;, caduntq;
Ausa hominum, seu bella ferant, seu gaudia pacis,
Seu stabilire uelint armis, seu perdere regna.
O opera admiranda tuà! ô fortissima tela
Iustitiæ! ô inuictam invicto robore dextram!
Tu peccata quidem Iustâ Iustissimus irâ
Prosequeris, sed subjectis clementia præstas
Signa tamen patrij auxilij, patrijq; fauoris.
Tu nostram extremis his tempestatibus urbem
Ereptam incolumi das vertice tangere cœlum,
Speq; suâ majora, & inexpectata referre
Gaudia, tu nimbos infesto fulmine Martis
Terrificos placidæ permutas lumine pacis.
Hæc tua magnificæ monumenta illustria laudis,
Hæc miranda tui patrij argumenta fauoris
Aonijs celebrata modis, dum fundere conor,
Et memori exemplo ad seros transferre nepotes,
Ipse faue, & dignum verbis precor adde vigorem.
Tuq; adeo Arctoj spes invictissima mundi,
Sis facilis, Sigismunde, tui victricia Martis
Signa cano, tua Iustitiæ clementia votis
Subscribat, Deus ipse tuis dum partibus astat,
Dum conjuratis cœlum tibi militat astris;

Ar-

Arctoæ si non oracula vana Sybillæ
Iustitiâ ex victrice Dei, dum proficis, hostem
Conteris, cuentum victoria tertia laudat,
Ter defensa tuis fidissima Riga triumphis
Applaudit, ter se jactat te Rege beatum.

Anno 1582. Pax inter Polonos & Moschos inita.

Inuicti Regis Stephani quum fortibus armis
Cesserat edomitus Moschi furor, eruta diris
Cladibus, inq; nouum reuocata Liuonia florem
Enituit; Pacis valido circum undiq; fidens
Fœdere in antiquum paucis labentibus annis
Surrexit decus, ut nusquam sua uulnera, nullis
Vasta cicatricum vestigia noscerēt umbris.
Iam tuta omnia erant; jam fertilis omnia frugum
Copia inundabat, superat spe maior auarâ
Prouentus rerum omnigenûm, proferre nec ultrà,
In crementa sui tanta hæc quò posset, habebat;
Iam ne non posset capere, & se ferre timebat;
Cùm subito muidiæ stimulis crudelis ab Orco
Excita ciuilis belli bortida semina Enyo
Spargit, & Arctois tempestatem arcibus atram
Impingit, rumpit leges, cognata reuellit
Fœdera, Iuratum fidei proculcat honorem.
Protinus hinc contra Sigsmundum turbida regem

Anno 1599. 1600. 1601. 29. Augusti.

Carolus arma mouet; securra Liuonica raptat
Oppida, rura, arces; Rigamq; inopinus ad urbem
Nocte ruit, sed nocte fugit, sua castra relinquit

Ter-

Territus aduentu Regis, secumq; minaces
Committit ventis fremitus: Zamoscius acer
Eripit obsessas arces, atq; oppida capta
Restituit: Iustis toties victoria signis
Certa fauet, toties tamen iniusta integrat arma
Hostis, & acceptis tot cladibus acrior instat.
Non illum obnixùm mouit furialibus ausis
Sanguine tot pingues campos feruere suorum,
Quos Vendum, quos Volmarium, quòs forte Felinũ,
Quòs Kakenhusum prospectat de rupibus altis;
Non infanda Liuoniacæ fortuna repressit
Plebis, ab auspicijs armorum inflicta suorum;
Dum numerumq; fidemq; super tot millia sternit
Saua fames, sternunt diræ contagia pestis,
Sternit acerba gelu rigidi inclementia cæli.
Crediderim tantis Stygij mollita tyranni
Pectora congemuisse malis; tantiq; furoris
Inuidiam haud potuisse pati, obriguisse pudore
Thesiphonem, victasq; suas doluisse Cerastas.
Exprobat ipsa trucem sibi formidabilis Arctos
Duritiem, inq; suis se detestatur alumnis.
Incubat exidio tamen haud minus ille Liuonum,
Et quia nil superat terris quod vastet, iniquis
Interea ipsa latrocinijs maria omnia turbat,
Extera discerpit commercia, quoq; nocere
Ingenio, quâq; arte potest impendere pergit.

noctu hora 2. Rigam invadere conatur Carolus. 17. Septemb. castra relinquit fugit in naves.

Plus quam septem insignibus maxime cladibus, diversis temporibus acciptis nondú quiescit.

Nes-

» *Nescit enim metam, innocuaq; infensa quieti*
» *Vis injusta, semel postquám rationis habenas*
» *Fregit in abruptum fertur, subsistere nescit.*
At vero oppositus rabidis conatibus umbo
Riga obstat, Rigam ergo animo, Rigam omnibus ar-
Consilijs tandem eruere; illam quatuor annos (det
Iam uorat infestis odijs; illam omnibus urget
Insidijs, Vulcani atras illi asperat artes.
Sulphuris & nitri quantum juga Succica promunt
Destinat; ut flammis perdat, quam nesciat armis
Vincere: fulmineo reboantia mille fragore
Omnibus exhaustis æris tormenta fodinis
Deuouet: igniuomos immensis molibus orbes
Conglomerat, quibus Enceladi fornacibus Athnæ
Vasta minus furor eructat, neq; noxia tantum,
Tamq; volumina flammarum impetuosa frementum
Proruit; Arctoæ quibus ira modestior Heclæ.
Nec minus emissis procerum trans æquora primis
Teutonicis turmas equitum conscribit in oris,
Germanasq; omni peditum legit urbe cohortes,
Et Scotos, Suecosq; suos in mœnia Rigæ
Armat, & immensis animos accendit auaros
Promissis, justiq; odij sub crimine causas
Infuscat, certosq; audet spondere triumphos.

Anno 1605 1. August. Comes Mansfeldensis loa-

Feruida Nœmei lustrabat terga Leonis
Phœbus, & extremo incessebat Syrius æstu

Aera

Aëra, cùm plenis Dunæ subit ostia velis
Classis, & armato fulgentes milite cymbæ
Innumeræ hostilis præportant signa furoris:
Agmine condenso in ripam grassantur utramq;.
Nec mora, Præfectus Comitum de sanguine claro
Qui sua Mansfeldo diducunt nomina, turmas
Exponit, structâq; acie comparuit urbi.
Sed simul atq; canis juga vallorum acrius antris
Detonuere, fugit; latebras, quas proxima præbet
Sylua subit: mittit præconem, poscat ut urbis
Deditionem; at dum nullo temerarius urget
Præmisso in vallum signo, insidiasq; parare
Creditur, hoc errore globi ictus fulmine calcem
Cessit: continuo hinc Gerdrutis sacra fauillis
Perdita tecta ruunt, conflagrant proxima passim
Prædia ventorum labor & texta alta molarum.
Hìc paucis equitum emissis peditumq; cateruis
Sæpe lacessitus prostatâ parte suorum,
Post aliquot collecta dies sua ducit ab urbe
Agmina, & aduersam in ripam in Curlandica trans-
Rura; armenta rapit, circumq; incendia latè (fert
In templa, inq; casas, Cererisq; innoxia dona
Promouet, exhaurit villas, & prædia vastat.
Dumq; redit dives spolijs, prædisq; superbus,
Atq; istis, quibus, ô Germano sanguine dignis,
Et Turci, & Moschi exsuperat virtutibus ausa;

chimi Fridrich: 35 navibus & plurimis triremibus Dunæ ostium occupat:

3. Augusti

5 Augusti

15 Augusti *Missō alio Prœcone iterum sibi dedier urbem*
Postulat, at vallum intrepido responsa fragore
Obsignat, reboant fossarum concaua, nondum (tant.
Nunquam iterant turres, nunquam tecta alta resul-
16 Augusti *Ne tamen interea quicquam intermittat inausum;*
Coguntur qui clam tenent arrrepere uallo,
Tormentumq; atrox, Itali dixere Petardam
Affigant portis, quo disturbata fatiscant
Claustraq́, ferreaq; interuulsa repagula ruptis
Cardinibus subito vacuas rapiantur in auras.
Sed caret euentu tantus furor, improba fallit
Authores spes deprensos, & acerba reponit
Vincula, cura sagax portas, & mœnia seruat.
Nocte etiam mediâ, nebulaq; fauentibus umbris
Armatam aggreditur cymbis quæ publica Duna
Proxima præsidio defendit flumina nauim,
Sed patuit dolus, & nitru depulsus aheno
In mare proripitur rapidis comitantibus undis.
Sic ubi Delphinū, quando simulauit in algâ (excors
Aut somnum, aut morbum recubans, circumstrepit
Turba apuarum, audetq; vagis incessere caudis;
Tum simul ac pinnis ille excitus horruit atris,
Terrificosq; feris fremitus è naribus efflat,
Diffugit illa, nigriq; petit vada tuta profundi.
Pluribus id tentat vicibus, sed inanibus ausis
Excidit, & trifti damnat sua vota pudore.

Ergo

Ergo aliò ſtat conſilium, viresq; referre
Militiæ: Dunemundam an forte ferocibus arcem
Expugnare minis poſſit: loca proxima circum
Explorat, ducit foſſas, atq; aggere vaſto,
Vallibus, erecto metatur caſtra, propinquis,
Et tormentorum muros quatere ictibus iſtat;
Molibus aggeſtis ramorum elidere foſſas,
Moliri incurſum, foſſisq; inſternere vallum.
Quin etiam invicta claues ſibi poſtulat arcis
Tranſcribi: Verum his reſpondens vocibus uſus
Præfectus, claro genere, ingenioq; Bialzar:
Ite agete, & Dunæ quamprimùm vaſta fluenta
Hauſtibus aſſiduis tandem expleuiſtis, id ipſum
Poſcite, & an vobis poſſit Dunamunda negari,
Deniq; conſilij mecum ſententia ſtabit;
Et tormentorum ex uallis, & turribus altis
Vaſtifragos trepida in caſtra ictibus ictus
Ingeminat, cogitq; retrò ſubmota referre.
Hinc Mansfeldenſi dubia ſententia mentis
Nutat, dum cunctis conatibus irrita cernit
Vota rapi: Nihil interea hinc ſtat uelle mouere;
Ipſe expectatis donec maioribus adſit
Carolus auxilijs; quem nuntia fama ferebat
Calmario innumeras portu ſoluiſſe carinas,
Iam tegere omne fretum velis, laſſare gementes
Æolidas, Rigæ buſtum apportare tremendum.

18 Auguſti Dunæmundæ obſidionem molitur Mãſfeldenſis.

2 Septemb. de Caroli adventu, fama.

Cynthia jam pleno reparati luminis orbe
Explicitam fratri properabat reddere frontem,
Millibus arctantur cùm classibus ostia Dunæ,
Continuò in ripam strictis exercitus armis
Emicat hic; illàc Duce Lindersone cohortes
Terrâ aliæ approperant, colles & proxima circum
Diffusæ inuoluunt ferrato jugera nimbo.
Carolus hîc totis jam tandem viribus urbis
Excidium aggreditur Rigæ, lustratq; coronâ,
13 Septemb. hora 4. *Et propere undenis circumdat mœnia castris.*
14 Septemb. *Ipse tenet medius partem, quæ vergit in Arctum;*
Hác Mansfeldensis; Dux Lunæburgicus illac
Dispositas seruant metas; caua tympana frendent,
Classicaq; lituiq; sonant, nemora omnia feruent,
Atq; in castra cadunt; totis discurritur agris,
Raptatur, trahiturq;: suburbia diruta flammis
Quæ superant in vallorum munimina cedunt.
Quin uero ingentes colles, vallesq; patentes
Diuidit immensâ fossarum ambage latentum;
Et labyrinthæis urbem infestare cuniclis
Molitur; formidatos superare Tonanti
Certat Aölidas; tanto juga vasta labore
Continuat, tantis tellurem euiscerat ausis.
Iamq; cometarum ritu, astrorumq; cadentûm
Brontigenæ cœpere pilæ per inane volantes
Flammarum à tergo crinitos ducere tractus,

Sed

Sed veritas temerare urbem fossa expiat undis.
Segnius haud contra tamen imperterrita Marti
Riga intenta suo: pugnacibus aspera pilis
Vallorum dorsa alta rigent; vexilla serenum
Applaudunt fidei crispatis fluctibus omen:
Ordine dispositus per propugnacula ciuis
Excubat, expromptaq; manu pro parte gerit rem
Quisq; suâ, tubulis ferratis grando globorum
Creber in aduersos desauit plumbeus hostes;
Noctes atq; dies circum vallum omne resultans
Fulminat, & nunc hos, uolucri nunc deijcit illos
Orbe ruens, equitesq;, & equos involuit arenis.
Nec minus ad pugnam portis animosa Iuuentus
Militibus comes ire in equis, defendere telis
Mœnia contendit patriæ, nec Marte siniſtro
Victor in ingentes hostis persæpe cateruas
Irruit, obtundit, sternit, jam lata subactis
Captiuis vix sufficiunt ergastula Suecis.
Atq; hæc diuersâ interea alium parte geruntur,
Nuntia pernici per Suecica castra vagatur
Fama gradu; armatas propius mouisse cateruas
Leschiadum, Chotkwicidæ felicibus urbi
Subsidio auspicijs properare, indicere pugnam.
His super attonitus glaciato Carolus hæret
Corde, nec in certas animum diducere partes,
Nec differre ualet, quin prono proruat audax 16 Septemb.

Vesperi. Carolus obuiam parat ire Polonis.

Pondere consilium hoc; ire obuiam, & omnibus ar-
Obterere incautos, nec opino extinguere casu: (mis
Turbida jam titulum signare crepuscula noctis
Incipiunt, jubet ille tubis sparsa undiq; signa
Cogere, lustrare, & tentoria tollere, cœptum
Rumpere opus: Iamq; æquatis utrinq; tenebris
Nox validissima erat, castra, & projecta relinquit
Ferramenta, rapit turmas, peditumq; cateruas
Præcipitans secum, quò turbo ignobilis iræ
Impulit, innocuiq; sitis male sana cruoris.

propè Kerckholmũ considit Chotkovvicius 16 Septemb.

Est in in conspectu Rigæ celeberrima quandam
Primis Teutonicæ virtutis clara trophœis
Insula, quam liquidis complexus Duna lacertis
Longo ævo victi veneratur rudera templi,
Ante Liuoniacis, quod, nullum vidit in oris.
Indigena: Hanc juxta surrectis turribus olim
Quâ ripa in collem rãdijs assurgit Eòis.
Arx stabat, nunc saxorum vestigia signat.
Diruta congeries. His, quà sub valle patente
Planicies diffusa sinu procurrit in Austrum,
Castra prior Chotkwiciades præcincta locarat,
Inq; armis hostem expectat, cuneosq; micantes
Explicat, ultricesq; vigil locat ordine turmas.
Nondum cuncta polo fugientia Lucifer astra
Impulerat, cùm Duna pater concussa fragore
Riparum convexa stupet, strepitusq; virorum,

Hin-

Hinnitusq; aduentantum cognoscit equorum:
Territus è vitreis dubium caput exserit antris;
Vtq; videt latè armatas contendere turmas,
Deuexâ ceruice ad aquas, projecta remittit
Brachia, canitiem turbatâ fronte volutat,
Hasq; indignanti prorumpit pectore uoces.
Ergo me nullo bellorum fine beatum
Hinc fore stat fixum fatis? me ex omnibus unum
Delectum, invictas in quo Rhamnusia vires
Exacuat, firmetq; suas; sua constet ut orbi
Invictam, asperitas, quâ se ipsam vincere possit.
Non satis alterno toties torrente cruoris
Hæc submota vada æquoreas turbasse rubenti
Limite aquas? nondum satis instratum ossibus alue-
Albere, & metam antiqui ignorare profundi? (*um*
Crudelis nihil est Moschi feralis Erynnis
Tot sæclis infesta mihi? nihil arma tot olim
Ciuica? quando adeò præsens infanda renatis
Viribus usq; nouis belli Hydra furoribus instet;
Perdere dum sua membra paret, tot perdita surgat
Cladibus, atq; sui cladem sibi clade perennet?
Quo ruitis miseri? quæ tanta licentia ferri?
Quis furor euerso tellurem imponere cœlo,
Solis in accessum demergere lumen Auerno?
Ante reluctatis patrias obnixa paludes
Gurgitibus nostra unda petet; prius effera ponti

Obici-

Obicibus ruptis premet hos insania montes;
Quam nos speratos hoc bello auferre triumphos
» *Possitis. Mars injustis qui nititur armis,*
» *Aduersas acies inuicto robore fulcit,*
» *Omnia dat, dum justa negat; dum deprimit, effert.*

Ecclypsis Lunæ eâdem fere hora qua aciem instuere hostis cœpit.

En Lunam aspicite, ut scelus auersata nefandum
Erubuit! furuo ut tenebrarum horrore micantes
Inuoluit confusa genas! lugubribus omen.
Auspicijs, cœli reuerentia si qua, timete.
At videone etiam Germanæ signa cohortis?
O cœcum errorem! ô peruersi pectoris ausa!
Hîc sedem primi fixere illustribus armis
Germani; fato postquam hæc tetigere carinis
Ignoti loca vasta soli; hîc fera pectora gentis
Notitiâ impleuere DEI, cultuq; decoro:
Hîc primo latices in sacri arcana Lauacri
Enituere mei: hæc riparum florida Tempe,
Hi colles primo sonuerunt nomine CHRISTI.
Huc uos Germanæ venistis perdere gentis
Relliquias, Germani? hîc spem prosternere Rigæ,
Rigæ quæ misero mihi nunc Lux unica restat,
Gloria Christiadum, Germanæ nobilis agger
Virtutis contra fera Barbariæ assita regna;
Arctoi fultura poli, Pharos inclyta Lucis
Viuificæ; radix orbis generosa Liuoni.
At meliora DEVS dilectæ deuouet urbi:

Fal-

Fallor? an ipsa quibus jam feruida permeat astra
Votorum radijs vada concaluere profunda!
Abijcite arma citi, & dextras submittite paci;
Aut si bellandi sedet obfirmata cupido
Pergite, & æternis hinc uestris discite damnis
» *Quàm pugnare graue, & quàm sit spes vana triumphi,*
» *Iustus in aduersis Deus est si partibus ultor.*
Dixerat; & rutili repetit penetrale profundi:
Circlôrum in faciem sinuatis fluctibus unda
Iustitiæ lætum victricis comprobat omen.
Ecce autem obstipo tanten haud minus agmina
Instigans agit in fatalem Carolus horam.
» *Nimirum injustus cœco ruit impetus ausu,*
» *Supplicijq; moram, quod serum creditur instans*
» *Lucro habet, imponit vadimonia lenta futuro.*
Ergo altum exsuperans collem locat ordine turmas,
Et peditum latis dextrum, latisq; sinistrum
Prætexit cuneis, intendit fulmina ahena.
Iamq; latent tecta horrifici fastigia collis;
Imbribus & telis sic nubila fœta coruscis
Inuoluunt furuis terroribus Appenninum.
Mors super atra uolat Stygijs emissa latebris,
Et nunc patenti hos, nunc illos afflat hiatu;
Iam funestarum in miseros pensum omne sororum
Scinditur; assultant Furiæ astridentibus Hydris.
Stat valle aduersis etiamnum cuspide siccâ

Carolus Collem Vbi arx olim Kerckholmum occupat summo mane.

Mars minitans, animos & fortia pectora flammis
Leschiadum justæ succendit proximus iræ.
Illis ferratos ultra thoracas anheli
Efferuent animi, obsistunt fulgetra serenis
Crebra oculis, galeæ exultant horrore comarum:
Fulmineis tubulis, capulisq;, hastisq; paratas
Atterit ira manus; quin & flammantur in hostem
Cornipedes, morsu ora sonant, niueo ardua nimbo
Colla fluunt, tolluntq; armos equitemq; fatigant,
Stare adeo miserum; crura irrequieta morantem
Incursum cita per vestigia mille frequentant.
At Chokwiciades, cui fronte seuera modesti,
Augustiq; hilaris majestas pectoris æquâ
Temperie allucet: quæ non elata secundis,
Nec jacet aduersis; Seruat confine timoris
Audacisq; æstus; festino obit agmina cursu
Vectus equo, quo non rapidis volat ocyor alis
Pegasus; Auroræ cui cedat nuntius Athon.
Qualis cura animo vectori fulminis acri
Æstuat, in primas quando instigare rapinas
Nisus natorum satagit, super arduus alis
Increpat, & circum subiens modo condocet orbes
Arctare, effuso modo præuius impete fertur,
Inuitatq; sequi, audacesq; modo obuius urget.
Sollicitam sic in partes mentem expedit omnes,
Et regit, & firmat dictisq; hortatur amicis.

Nunc

Nunc animis opus, ô socij, nunc pectore firmo,
Vincimur ut quantū numero, tantum excita uirtus
Acrius exsuperet, nunc promtius incitet arma
Laudis amor, quæ vera suo discrimine crescit:
" *Ex facili vulgare decus: Quod prauius horror*
" *Erigit, & dubijs per magna pericula fatis*
" *Dispensat, claro geminat splendore triumphos.*
Et nostris Sperate, Deus cognatibus olim
Qui fauit, Deus ille, Deus, Deus his quoq; præsto
Nunc erit, atq; istos cuneos, atq; agmina densa
Disturbata dabit meliori per via causæ.
Continuo, clamorq; virum, clangorq; tubarum
Insequitur; cœlum hinnitus pertentat equorum.
Interea jam Dux Fridericus trans vada Dunæ
Incensus patriæ, et fidei, & virtutis amore,
Quò se Teutonicis jamdudum Heroibus æquat,
Opportunus adest, atq; instructa agmina jungit.
Tum vero tormenta quibus fiducia prima
Succus in aduersos ex alto detonat, & mox
Turma ruit subter, primisq; excursibus usa
Exsinuat, retrahitq; gradus, hastisq; lacessit
Protensis, qui non jam ultra cunctantur, acutis,
Obuia cuspidibus sed jactant tela, Polonos.
Iamq; in transuersos Dombrouius impete recto
Agmen agit primus, cuneosq;, & ferrea rumpit
Spicula: venantûm non tanto Hyrcana phalanges

Copiæ Chotkovvitcij 3000

Caroli autem supra 12000

Dux Curlandiæ 300 equitibo subsidio venit Polonis.

Fulmine præcipitat, rabidisq; ad humũ unguibus ur-
Tygris, ubi indomitis ſua pignor vindicat iris: (get
Illum ſubſequitur diuerſo Laſcius acer
Limite; Parte aliâ Curonun Reccius infert
Subſidio turmas: illæ pernicibus alis
Peruadunt toties, iterumq;, iterumq; reflexis
Diſijciunt rabiem hoſtis equis; ceu turbine torto
Circius exangues ſtipulas jeiunaq; ſucco
Raptat agens folia, & flauas proſternit ariſtas.
Iam totis acies connixæ viribus inſtant;
Fulgura fulguribusq;, haſtisq; retunditur haſta,
Enſe minax enſis, pede pes, denſusq; viro vir.
Incita tum rabies & vitæ prodiga virtus
Acrius emiſere animos, jactata cruorem
Tela pluunt, galeæq; ruunt, concuſſa fragore
Terra fremit latè: Non tanta, furentibus Auſtris,
Cùm mare diripitur, vapulantia littora plangunt:
Nec fragor Herciniæ tantus, cùm Iuppiter omni
Arce tonat, ſtreperâq; horrentem grandine nimbum
Proruit, antrorumq; graui caua verberat imbre.
Pulueris & fumi alternatis nubila cœlum
Turbinibus rapiunt, reteguntq;; frementibus aër
Glandibus arctatus non ſufficit, obuia perdit
Vulnera; corporibus jam terra cadentibus ultra
Non ſatis: occumbunt hîc cœco Marte perempti
Ductores primi Suecorum; hîc clarus equeſtri

Lau-

Laude olim Linderſon, dum meliora ſecutus
Caſtra, foret patriæ clypeus jacet, occidit illic
Lunæburgiacus vernanti in flore Iuuentæ.
At Mansfeldenſis uerſis petit auia turmis
Degeneremq; fugam trepidis malè fortis habenis
Præcipitat; lato inſurgunt clamore Polonorum
Ardentes turmæ, laſſos geminata lacertos
Vis citat, atq; nouis in cædem exaſperat iris.
Qualiter exultant flammis crepitantibus ignes
Arentem in ſiluam fremitus animantibus Euris,
In cinerem umbra ruit, rapidis virgulta fauillis
Hauſta ſolum latè retegunt quâ luce dehiſcunt.
Sanguine ſic rorante coruſcat acinace, & hoſtis
Colla ferit, galeas diffindit, diſſipat haſtas
Leſchiadum indefeſſa manus: jam cuncta cruore
Fumant, atq; uno conſtrata cadauere pallent
Iugera, quàm latè proſpectus tendit ab ipſo
Colle, modo infeſtis qui horrebat nubilus armis.
O rerum, fatiq; vices! qui immanibus iris,
Fulminibusq; atris fidens, & mille cateruis
Diris implebat noſtrum terroribus orbem,
Territus ipſe fugit, virgultaq; cuncta tremiſſit;
Iamq; timet ſua caſtra, quibus ſex ante timendus
Horarum ſpatia arcta fuit; qui mente profundâ
Hauſerat urbis opes, jam vitæ incertus oberrat:
Nam Chotkwiciades fugientem ultricibus urget

Spatio duarũ horarum ſupra 8903 Suecorũ cæſi, Tot enim poſt aliquot dies a Rigenſium ſubditis ſepulti.

A tergo assultans turmis; desertaq; castra
Occupat, ereptis signis, spolijsq; receptis
Conserit, armentis, gregibusq; & curribus explet.
Tum vero hinc illàc absentem ad fluminis Aæ
Persequitur ripam; simul hàc mittuntur ab urbe
Turmæ equitum, peditumq; manus, tormentaq; ahe-
Ut fuga quos cunctis trepidos dispersérat agris (na
Excipiant, properentq; citis prohibere phaselis;
Et classem, cui jam velorum arrexerat alas
Ventorumq; timor, modo quos terrebat atroci
Flammarum aduersos fremitu, obliquante secundo-
Afflatu auxilium emendicat, faucibus imis (rum
Hærentem Dunæ exturbent, aut gurgite mergant
Sed timidis Damis, Ceruoq; fugacior hostis
Præuenit, atq; globi jactum se proripit extra;
Vtq; quibus gemina est undis, terrisq; fruendi
Natura, incursu conterrita monstra virorum
Prosiliunt in aquas, in aquis sua summa salutis
Præsidia, audacisq; fugæ venerantur asylon.
Sic ruit in naues, spolijs quas falsus onustas
Hinc modo sperabat, vitæ ingratæq; saluti
Soluit, pœnarumq; sibi formidine pœnas
Fœnorat, exitijq; fugâ sua tormina acerbat.
Discite mortales reuereri justa Iehouæ
Iudicia, injustis diffidere, discite, causis;
Sera quidem, tanto grauior manet ira scelestos.

Chotkvvicio Vexilla retulit 56 9 Tormenta ænea.

At

At tu, quem tantis meritis Pollentia cœlo
Euehit, & rarâ circumdat tempora lauru.
O Chotkwiciada salue; quem numine tanto
Impletum DEVS extremo succurrere sæclo
Elegit, dignum, sua quo miracula firmet.
Posteritas te sera canet, te Riga loquetur,
Donec in Oceanum liquido fluet agmine Duna.
Te vero felicem urbem si dixero Riga
Fer precor, & cunctas hinc obliuiscere clades.
Atq; his te dignam tùm demum crede, triumphis,
Si minimè dignam reputaueris, hincq; mereri
Assuescas, Parere DEO, justisq; Placere
Consilijs, dum contendas, & sanguine digna
Pectora Germano candoris aperta modesti
Conserues, studijsq; tibi concordibus adsis.
Sic tua perpetuis pax aurea tuta coronis
Mœnia circumdet, sic justo chara Iehouæ
Arctoi superes decus & Constantia mundi:
Quam metuant posthac rabidi infestare tyranni.

EPIGRAMMA
ad
Deum ter Optimum Maximum.

IVstus, jo, Deus injusti vindicta furoris
Regnat adhuc, justis dextera justa fauet.
Iustus, ab æterno justæ Deus omnibus iræ
Temporibus nostro tempore justus adhuc;
Iustus jo, injusti victor signa effera Martis
Per nostros latè diruta strauit agros; (naci
Mordet humum en morsu injustus, qui nostra mi-
Hostis acerbabat mœnia, mordet humum.
Iuste Deus, tua judicia hæc justissima laudo,
Hæc sunt Iustitiæ clara trophœa tuæ.
Ite hastis, & fulminibus confidite ahenis,
Nobiscum fortis dextera justa Dei.
Virtus nostra Deus, Deus est victoria nostra,
O tutum justo fidere posse DEO!

Ad Sereniſsimum & invictiſsimum Sigiſmundum III. Poloniæ & Sueciæ: Regem.

REx invicte, tuis victoria ſeptima turmis
Parta, Livoniaci ſpes animoſa ſoli;
Hoſtis ut aſſueſcat nihil hinc rabida arma timere,
Funere ſed merſum tollere ad aſtra caput.

Sic

Sic porro noſtræ faueas Sigsmunde ſaluti,
Sic radiet juſtis cura paterna tonis,
Ceu fauet æternus Rex veſtris fortibus armis,
Agmina dum juſtâ perfida clade premit:
Et quæ tam miſeris deleta Livonia fatis,
Exitij poterit non meminiſſe ſui;
Quin cecidiſſe juuet, tam claro fortiter ortu
Surgere, tam juſtis, cui datur auſpicijs.
Mortalis cadere eſt ſua per faſtigia labi,
Diuinæ ex nihilo ſurgere laudis opus.

Ad Illuſtriſsimum Carolum Chotkovvicium.

MEn erat: SEMPER VICTOR CHOTKVVICIVS
Ominis exulta luce Thalia tui. (ESTO
En iterum victor noſtræ CHOTKVVICIVS urbis
Triſtia depellit nubila fronte ſua.
In plauſus vertit gemitus, in gaudia curas,
Torua ſerenato mœnia honore replet.
Qualis in imbelles capreas Aquilæ impetus urget,
Irruit, extinguit tundit, ad aſtra rapit.
Talis in armatas, obfirmatasq; catervas
Fertur, & invictâ proterit arma manu.
Marte tuo injuſto placeas tibi Græcia mendax,
Mars CHOTKVVICIADES juſtior hic mihi ſit.

Hic cœli invidiam noſtræ Telluris amore
Ampliet, ut cœli hîc regna quieta locet.

Ad Illuſtriſsimum Ducem Curlandiæ & Semegalliæ.

ET patriæ te Iuſtus amor juſtiſsime princeps
Armat in injuſti perfida tela Ducis;
Maior & hoc forti regnat ſub pectore virtus,
Quo minor attrito cladibus orbe cohors.
Macte fide atq; animo hoc Germano ſanguine dig-(no,
Germani hîc ſuperes ſanguinis almus apex.

In Comminationem Hoſti fugato.

OVomicæ Sueci, & Germani ſanguinis atræ,
Perniciem in veſtram dira venena alitis
Injuſta innocuis dum ciuibus arma paratis
Vindicis induitis ſpicula viſceribus,
Sic eſt: Conſilij, fideiq; expertia bella
Mole ſuâ ſidunt in ſua ſupplicia.

ODA
Pro impetranda Pace & destruendis hostis conatibus.

NOBILISSIMO ATQVE AMPLISsimo viro Dño. Casparo vom Höffe/ *Consuli & Praesidi districtus Rigenstum dignissimo dedicata 9 Augusti:*

IOVA, qui justa regis æquitate
Orbis effrenes fremitus & acri
Fulmine ardentis populos rebelles
Disijcis iræ.
IOVA, regnorum varios potenti
Terminos dextrâ statuens mouensq;
Et ducum attollens animos, premensq;
Lancibus æquis.
IOVA, qui pacis cumulas sereno
Regna prouentu, atq; eadem seuero
Vertis, exscindisq; trucis tumultu
Turbida belli.
Aspicis, qui nos miseros cruentis
Pertinax belli rabies procellis
Raptet, ut finis neq; sit malorum,
Nec modus ullus.

Quid fames, peſtis, graue quidq; bellum
Maximè intenſo potuere junctim
Robore, exemplis tulit hæc nimis quàm
Terra nefandis:
Queîs nec humanæ graviora mentis
Fingere audaci novitate mendax
Vis poteſt, nullis neq; quæ figuris
Lingua profari.
Sanguinis lege, & reverentiâ almâ
Ruptâ & effractà jacet heu, nefas heu
Ipſa Natura, & Pietas pudendis
Obruta monſtris.
Senſimusq;, omni nec adhuc levati
Parte, ſubtenſo ferimus dolore,
In Scelus quantis tua juſta flagris
Sæuiat ira.
Culpa ſed noſtra his meruit fatemur
Plura, & inflictu aſperiora acuto,
Si pati plus ve, aſperiusq; quicquam
Poſsit homullus.
Vah pudet, luxu male diffluentes,
Turpibus flammis male prurientes,
Invicemq; immiti odio æſtuantes
Movimus iram.
In gulæ, & faſtus ſolidis triumphis
Laus fuit, pernox ſtudiumq; honorq;,

In

In cadorum insanâ acie perire aut
Vincere virtus.
Vah pudor nobis tibi sed IEHOVA
Integræ lux Iustitiæ refulget,
Integra æquali pariter vigore
Gratia abundat.
Ergo clementi radio, seuero
Fulmine oppressos gravioris iræ,
Gratiæ illustra tibi dedicatæ
Gentis acervos.
Parce, vastatæ cineres supremos
Vivido dulcis recreare pacis
Gaudio tandem properes, & iræ
Condere tela.
Gratiæ miti renova calore,
Cladium obtritos rabido furore,
Tolle contusos scelerum pudore
In gremium almum.
Pœnitet vitæ quia nos prioris,
Ergo pœnarum quoq; pœnitebit
Te pater, porro quibus hunc tuum orbem
Perdere pergas.
Vulnerum qui autor fueras, salutis
Idem eris, qui nos tenebras ad Orci
Vsq; depressi, retrahes quoq; idem in
Luminis oras.

Emi-

Emicet lætis igitur triumphis
Brachium in cœcos rabientis hoſtis
Impetus, vis diſſiliat, malæq;
Perfidiæ artes:
Quale jactatis Davidis lacertis
Præſto erat, fundæ juvenilis ictu
Dum ruit vaſto Goliath timendum
Corpore monſtrum:
Quale dilectis Ioſuæ catervis
Militans faſtus temerariorum
Fregit, & regum dominantium acres
Contudit iras,
Quale dementis Pharaönis auſa
Fluctibus dans ludibrium, atq; cœnam
Piſcibns rubri maris inſolenti
Laude refulſit.
En denuo urbem tibi dedicatam
Perditæ radicem, animamq; terræ
Afflat hoſtilis rabies, minisq;
Grandibus urget:
Templa in extremo tibi condita orbe,
Templa gentilis populi renati
Gaudijs ſacris celebrata flammis
Impius aufert.
Surge, ſurge, iræ rapidisq; flammis
O Iova hanc cœci rabiem furoris

De-